

Fv. 5158 GS-bru ved Sørstraumen

Notat om vegetasjon og naturtyper

Oppdragsnavn **Fv. 5158 GS-bru ved Sørstraumen**
Prosjekt nr. **1350062476**
Mottaker **Vestland Fylkeskommune**
Dokument type **Notat**
Versjon **01**
Dato **18.08.2025**
Utført av **Attila Samu**
Kontrollert av **Aidan Cameron MacDougald**
Godkjent av **Veronica Rohde Krossa**
Beskrivelse **Notatet presenterer eksisterende kunnskapsgrunnlag om vegetasjon, arter av karplanter, og naturtyper i forbindelse med den planlagte bruen 12-0480 Nore Straumen i Bjørnafjorden kommune. Resultater fra feltkartlegging presenteres i tillegg til skadereduserende tiltak for naturmangfoldet.**

Foto: Rambøll

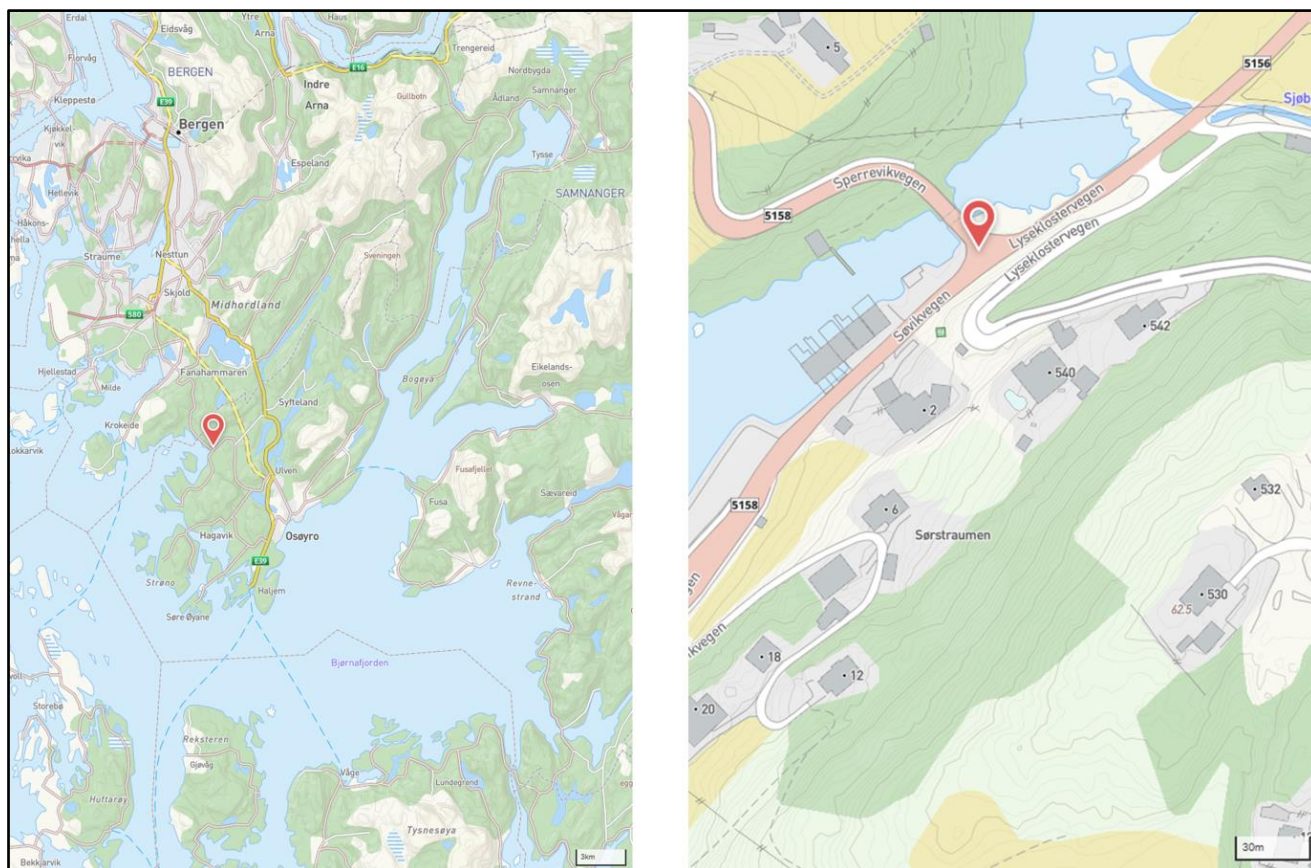
Innholdsfortegnelse

1.	Innledning	3
2.	Metode	3
2.1	Definisjon av sentrale begrep	3
2.2	Innhenting av eksisterende data	4
2.3	Feltarbeid	5
2.4	Forbehold	5
3.	Resultater	5
3.1	Dagens situasjon	5
3.2	Eksisterende data	6
3.2.1	Eksisterende registreringer av arter	6
3.2.2	Eksisterende registreringer av naturtyper	7
3.3	Registreringer fra kartleggingen	8
3.3.1	Registrering av arter fra kartleggingen	8
3.3.2	Registreringer av naturtyper fra kartleggingen	11
4.	Avbøtende tiltak	11
5.	Referanser	14
6.	Vedlegg	16

1. Innledning

Vestland fylkeskommune planlegger en utvidelse av en eksisterende bru ved Pøyla i Bjørnafjorden kommune. Bruen heter Pøyla bru, og den nye bruene skal ha det offisielle navnet Vegbru, 12-0480 Nore Straumen (Figur 1). Prosjektet innebærer også etablering av gang- og sykkelvei over brua for å knytte sammen eksisterende gang- og sykkelvei mellom boligfeltene ved Nordstraumen og Sørstraumen til Lysekloster skole.

Rambøll har gjennomført en undersøkelse av vegetasjon, arter av karplanter, og naturtyper i området. Resultatene av kartleggingen presenteres i notatet, og det foreslås noen skadereduserende tiltak for å ivareta naturmangfoldet i størst mulig grad.

Figur 1. Oversiktskart som viser den aktuelle bruene og tilknyttet vei. Kilde: Norkart.

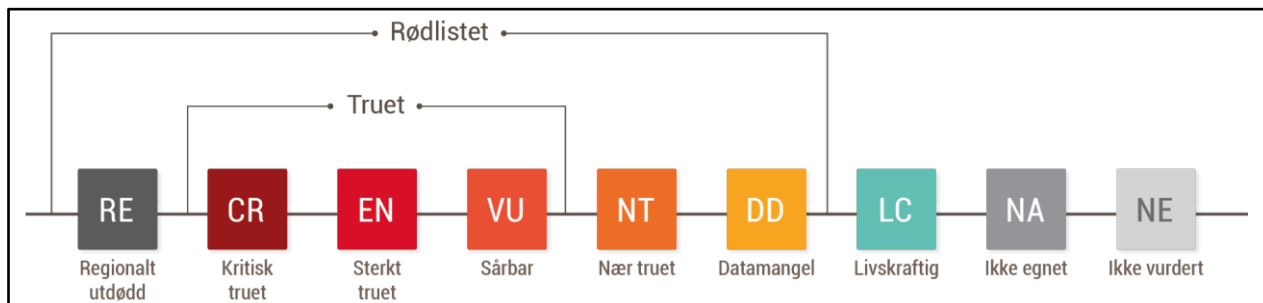
2. Metode

2.1 Definisjon av sentrale begrep

Rødlistede arter

Rødlistevurderingen av arter baserer seg på tilstanden og utviklingen til artens bestander eller leveområder. En art kan bli rødlistet hvis artens bestander eller leveområder gjennomgår en rask reduksjon, bestandene eller leveområdene er små og fragmenterte og de er i nedgang, eller hvis det finnes svært få individer av arten eller den finnes på svært få lokaliteter. Arter plasseres i ulike

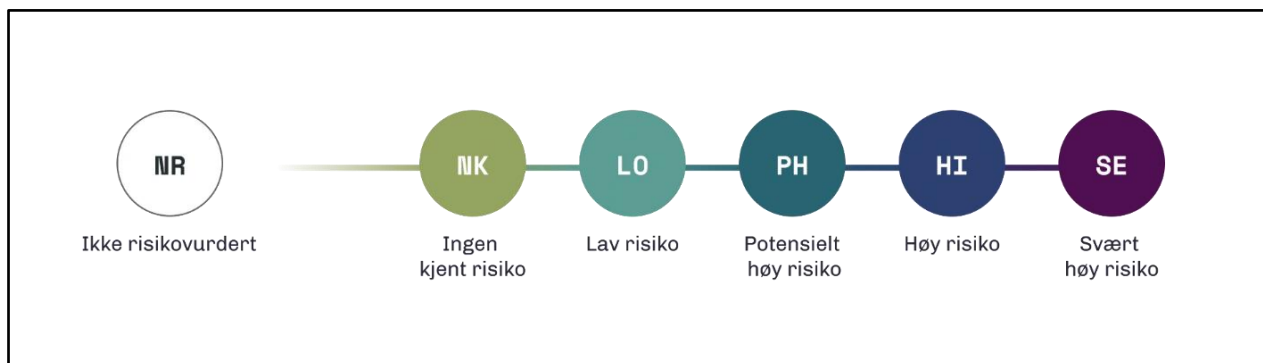
kategorier som representerer artens risiko for å dø ut, og arter i kategoriene kritisk truet (CR), sterkt truet (EN) og sårbar (VU) vurderes som truede med betydelig risiko for å dø ut (Figur 2). Den nyeste versjonen er Rødlista for arter 2021, og det der denne som benyttes her.

Figur 2. Kategorier av rødlistearter etter gjeldende metodikk [1].

Fremmedarter

En art regnes som fremmed dersom den har spredt seg gjennom menneskelig aktivitet til et sted den ikke hører naturlig hjemme [2]. Fremmede arter omfatter arter som kom til Norge etter år 1800 og har vært kontinuerlig reproduktive uten menneskelig hjelp i mer enn 10 år. Disse fremmede artene er risikovurderte på Artsdatabankens fremmedartsliste (2023), der risikokategorien blir bestemt av arten sin økologiske påvirkning og potensiale for spredning og etablering (Figur 3).

Figur 3. Kategorisering av fremmedarter etter gjeldende metodikk [3].

Naturtyper

En naturtype er en bestemt type natur som kjennetegnes av en viss artssammensetning med hensyn til planter, sopp og en spesifikk kombinasjon av fysiske forhold, slik som jordsmonn, klima, bergarter og mer. Begrepet står sentralt i naturforvaltningen, og Norge har et eget system for å kartlegge naturtyper på en verdinøytral og etterprøvbart måte, kalt *Natur i Norge*, eller NiN [4]. Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (M-2209) baserer seg på NiN-systemet og beskriver de viktigste naturtypene på land i Norge i forvaltningssammenheng [5]. En naturtype kan for eksempel være inkludert i instruksjonen fordi den har en sentral økosystemfunksjon eller den er en av de 123 naturtypene på Norsk rødliste for naturtyper (2018) [6].

2.2 Innhenting av eksisterende data

Følgende kilder ble brukt til å hente inn eksisterende data for området:

- Naturbase [7]
- Artskart [8]

2.3 Feltarbeid

Feltarbeid ble utført av miljørådgiver Attila Samu og Frida Slettan v/ Rambøll, seksjon for terrestrisk naturmangfold, den 6. juni 2025. Undersøkellesområdet er vist i Figur 4. Arbeidet ble gjennomført i løpet av en dag og omfattet registrering av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks¹, samt artsregistrering av karplanter. Til det ble appene ArcGIS Fieldmaps og Arter brukt, med GPS-nøyaktighet på omtrent 5 meter.

Figur 4. Oversiktskart som viser undersøkelsesområdet.

2.4 Forbehold

Omfanget av denne undersøkelsen med hensyn til naturmangfold er i hovedsak begrenset til terrestriske naturtyper og arter, mer spesifikt karplanter. Det er i denne prosjektsammenheng også gjennomført en undersøkelse av vannmiljø og tilhørende arter og naturtyper.

3. Resultater

3.1 Dagens situasjon

Det terrestriske naturmiljøet i undersøkelsesområdet er preget av menneskelig aktivitet, særlig transport og infrastruktur i form av den eksisterende veien. I tillegg til dette har nærheten til saltvann vært med på å forme vegetasjonen slik at trær har begrenset mulighet for å etablere seg og området holdes derfor naturlig åpent/halvåpent (Figur 5).

¹ Siden hele undersøkelsesområdet har vært kartlagt etter Miljødirektoratets instruks før, ble det under dette arbeidet valgt å ikke bestille kartleggingsprosjekt hos Miljødirektoratet [18]. Istedenfor NiNapp ble Arcgis FieldMaps tatt i bruk for kartleggingen.

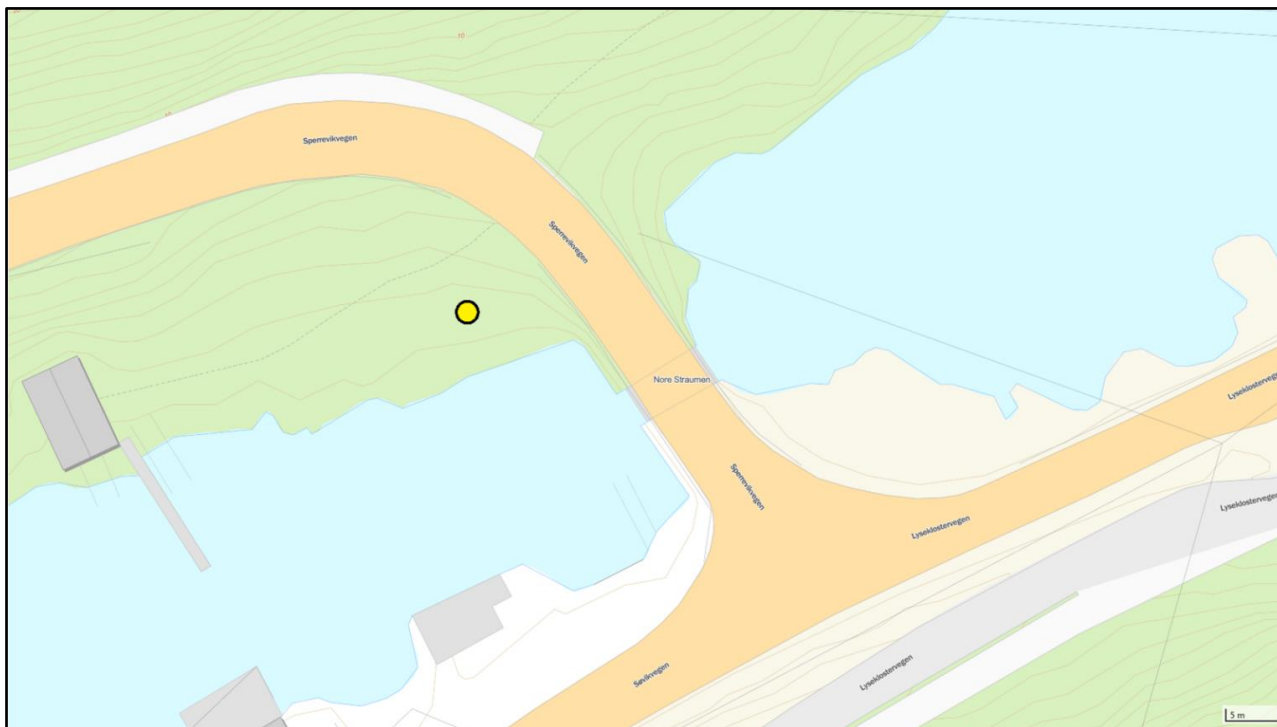

Figur 5. Bilde fra felt som viser en del av undersøkelsesområdet. I forgrunnen kan en se deler av dagens brukonstruksjon og Lyseklostervegen. Til venstre ligger vannforekomsten Pøyla. Ved siden av Pøyla ligger fastlandet på omtrent samme høyde, og her er vegetasjonen klart påvirket av nærhet til saltvann. Foto: Rambøll, juni 2025.

3.2 Eksisterende data

3.2.1 Eksisterende registreringer av arter

Undersøkelsesområdet har få tidligere artsregistreringer. Registreringer av interesse er en lokalitet med lind og ask fra 2022, begge registreringene med en presisjon på 10 meter (Figur 6). Lind er vurdert som *nær truet* og ask som *sterkt truet* på norsk rødliste for arter 2021 [1].

Figur 6. Kartutsnitt som viser lokaliteten hvor ask og lind er tidligere registrert. Kilde: Naturbase, informasjon fra databasen hentet i august 2025.

3.2.2 Eksisterende registreringer av naturtyper

Undersøkelsesområdet har i sin helhet blitt befart tidligere av fagpersoner med økologisk kompetanse, og i 2021 kartla Asplan Viak etter Miljødirektoratets instruks en lokalitet av naturtypen strandeng ([NINFP2110011371](#)) i området, se Figur 7 [5]. Dette ble gjort i forbindelse med Sperrevikvegen planområde. Strandenga ble da vurdert å ha god tilstand og lite naturmangfold og lokaliteten fikk derfor moderat kvalitet. For vurdering av en lokalitets kvalitet, se Miljødirektoratets kommuneveilederen for kartlegging av naturtyper på land [9].

Strandeng er oppført på Norsk rødliste for naturtyper som sårbar naturtype [10]. Utbygging er vurdert som en faktor som har ført til langsom, men signifikant nedgang i forekomst av strandenger på landsbasis [10].

Et søk i Naturbase viser at det er registrert 14 strandenger i Bjørnafjorden kommune, og antall lokaliteter er 23 når en inkluderer registrerte lokaliteter i nabokommuner [11].

Figur 7. Kartutsnitt som viser den registrerte strandenga fra 2021. Kilde: Naturbase

3.3 Registreringer fra kartleggingen

3.3.1 Registrering av arter fra kartleggingen

En oversikt over registrerte arter av nasjonal forvaltningsinteresse presenteres i Tabell 1, og forekomstene vises på kart i Figur 10. For en komplett liste over alle artsregistreringer, se vedlegget i dette notatet.

Av fremmedarter ble krypfredløs (SE) og et mindre tre av platanlønn (SE) registrert. Krypfredløs ble observert i samme område med fyllmasser som vinterkarse (tidligere vurdert som fremmed) vokser i (Figur 9). Planten hadde relativt korte krypende stengler og så ut til å spre seg innenfor området (Figur 8). Krypfredløs er vurdert på Fremmedartslista 2023 til svært høy risiko på grunn av stort invasjonspotensial og middels stor økologisk effekt [12]. Arten sprer seg i all hovedsak ved skuddfragmenter og denne spredningen kan skje meget raskt. Bekjempelse av denne planten er krevende, siden arten danner et tett nettverk som må lukes uten at man lar fragmenter stå igjen eller sprer dem.

Vinterkarse ble i Fremmedartslista 2018 vurdert som en fremmed art med svært høy risiko på grunn av at arten har stort invasjonspotensiale og høy økologisk effekt [13]. I lys av ny kunnskap om arten ble

dens status endret til *ikke risikovurdert* [14]. Arten regnes derfor ikke lenger som en fremmed art, se *Definisjon av sentrale begrep*.

Platanlønn er en spesiell fremmedart i forvaltningssammenheng. Dette treslaget er godt etablert og sprer seg i så stor grad i norsk natur at arten ikke lenger kan bekjempes kostnadseffektivt [15]. Tiltak mot den settes i gang kun unntaksvis.

Figur 8. Bilder fra felt som viser vinterkarse i blomst (t.v.) og et rotslående skudd av krypfredløs (t.h.) i området med fyllmasser. Foto: Rambøll, juni 2025.

Figur 9. Bilde fra felt som viser størsteparten av arealet med fyllmasser hvor krypfredløs og vinterkarse forekommer. Arealet er avgrenset av Lyseklostervegen på tre sider, og av lykttestolpe (ikke vist på bildet) på den fjerde siden. Foto: Rambøll, juni 2025.

Ask ble observert flere steder innenfor undersøkelsesområdet og ble registrert på to lokaliteter hvor det vokser unge, tilsynelatende friske individer på under 5 m. Det er rimelig å anta at arten har flere forekomster og en stabil bestand i området. Pusleblom er en rødlistet art (EN) som ble foreslått av Statsforvalteren (personlig kommunikasjon) som en art av forvaltningsinteresse med mulig forekomst i området. Arten ble ikke funnet til tross for målrettet leting.

Tabell 1. En oversikt over alle arter av nasjonal forvaltningsinteresse som ble registrert under kartleggingen

Art	Antall registreringer	Status
ask	2	Sterkt truet - EN (Norsk rødliste for arter 2021)
platanlønn	1	Svært høy risiko – SE (Fremmedartslista 2023)
vinterkarse	2	Ikke risikovurdert – NR (Fremmedartslista 2023)
krypfredløs	1	Svært høy risiko – SE (Fremmedartslista 2023)

Figur 10. Kartoversikt over alle artsregistreringer i undersøkelsesområdet, vist som røde prikker. Registrerte arter av nasjonal forvaltningsinteresse (rødliste- og fremmedarter) innenfor dette området er markert med gul sirkel og navngitt. Resten av de røde prikkene viser registrerte arter som har status Livskraftig på Norsk rødliste for arter 2021. Kilde: Kartverket.

3.3.2 Registreringer av naturtyper fra kartleggingen

Ingen nye naturtyper ble registrert i felt. Den registrerte strandenga ble befart og arter med status *livskraftig* ble registrert i lokaliteten. Strandeng forekommer flere steder innenfor prosjektområdet, men disse forekomstene utgjør ikke store nok arealer for å bli registrert etter Miljødirektoratets instruks, altså under minstekravet for utfigurering på 250 m².

4. Avbøtende tiltak

Platanlønn er, som nevnt ovenfor, et unntak blant fremmede arter, og i dette tilfellet anses tiltak mot registrert forekomst av platanlønn som kostnadsineffektiv.

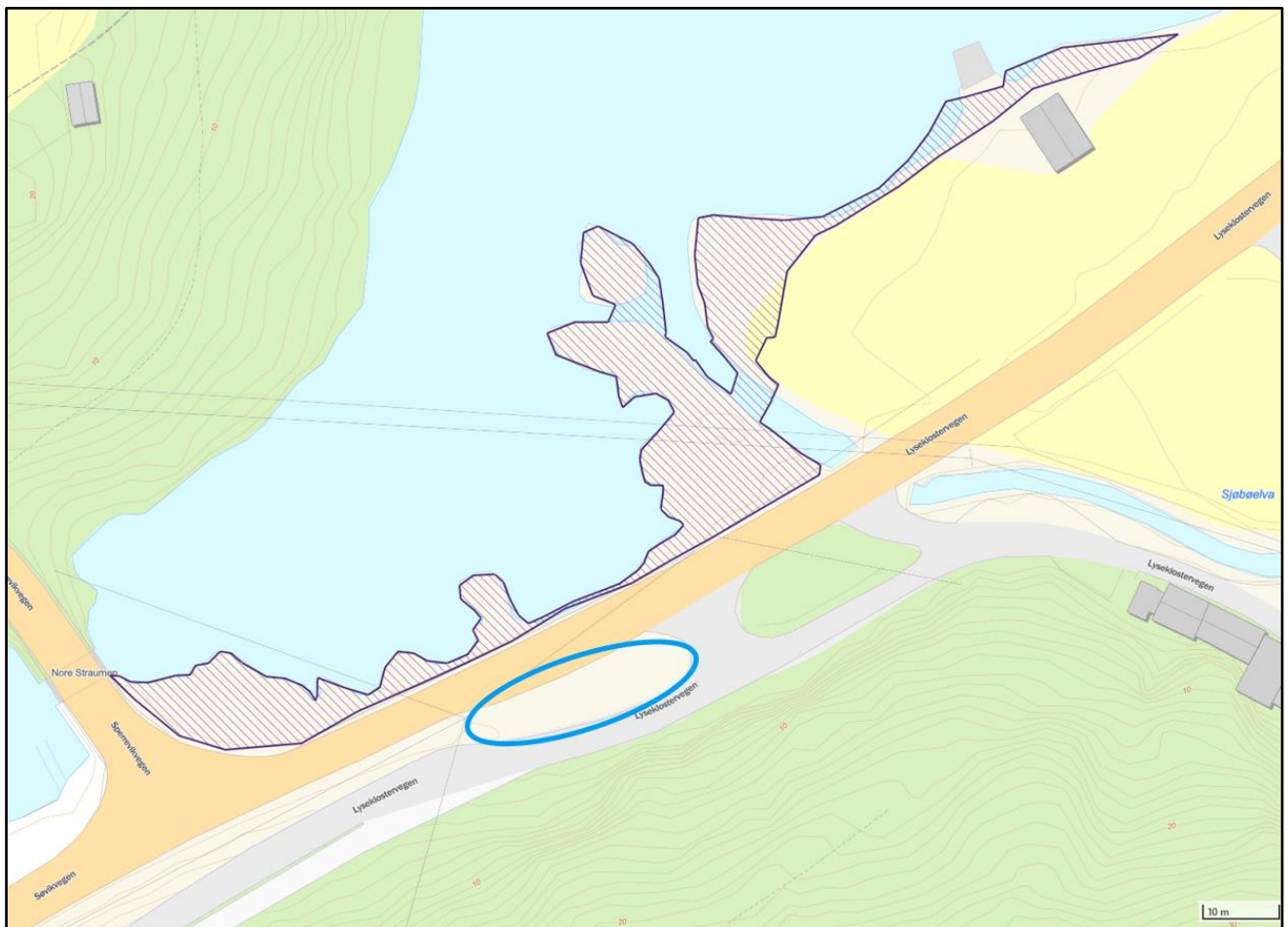
Vinterkarse og krypfredløs ble registrert i et område med fyllmasser, og flytting og annet anleggsarbeid med tunge maskiner kan medføre spredning av plantene fra dette området. Til tross for at vinterkarse ikke lenger regnes som en fremmed art per Artsdatabankens definisjon, er det viktig å ikke bidra til

dens spredning. Arten har stort invasjonspotensiale og høy økologisk effekt der den etablerer seg, og kan på den måten redusere det biologiske mangfoldet på stedet.

Ved anleggsarbeid i fyllmassene skal tiltakshaver opptre aktsomt, og det skal stilles vilkår for gjennomføringen, jf. § 18 i Forskrift om fremmede organismer [16]. Tiltakshaver skal være klar over at forebyggende tiltak er nødvendig i dette tilfellet for å hindre spredning av krypfredløs. Vinterkarse er som nevnt ikke lenger vurdert som fremmed art, men det foreslås at arten behandles på samme måte som krypfredløs.

Forekomsten av krypfredløs skal bekjempes før oppstart av anleggsarbeid, og det samme bør gjøres med vinterkarse. Planten har ved befaringsdato (06.06.2025) så vidt begynt å danne et nettverk av krypende stengler, og vil antageligvis spre seg noe mer innenfor fyllmassene fra år til år. Forekomsten skal imidlertid avgrenses som hele det området hvor tidligere fyllmasser ligger, i tråd med føre-var prinsippet. Dette området er avgrenset av Lyseklostervegen og lyktestolpen mellom de to veistrekningene som står nærmest svingen (Figur 11). Fyllmassene skal graves opp slik at alt av plantemateriale fra krypfredløs kommer med, og massene skal leveres til godkjent avfallsmottak. Eventuell mellomlagring må gjøres på anleggsplassen. Dette må gjøres på en ugjennomtrengelig duk som dekkes til slik at massene ikke spres. Utstyr, inkludert hjul på tunge kjøretøy må vaskes grundig etter hver gang det gjøres arbeid innenfor arealet med fyllmasser.

Oppfølging i etterkant av gravearbeidet er nødvendig for å sikre vellykket bekjempelse. Arealet må kartlegges på nytt igjen året etter at gravearbeidet er utført, og eventuelle forekomster skal lukes.

Figur 11. Kartutsnitt som viser relevante naturregistreringer for tiltaket. Det skraverte området viser den tidligere registrerte strandenga med ID NINFP2110011371 øst for bruene og nord for Lyseklostervegen. Den blå sirkelen sør for hovedveien viser antatt utbredelsesareal til vinterkars og krypfredløs basert på registreringer i felt den 06.06.2025. Dette arealet samsvarer med fyllmassene som ligger mellom svingen i Lyseklostervegen og lyktestolpen nærmest svingen.

Strandenga med ID NINFP2110011371 er potensielt utsatt for direkte arealbeslag i forbindelse med brukonstruksjonen. Strandenga kan bli negativt påvirket av utfylling, med potensiell irreversibel skade på naturmangfoldet som finnes der i dag. Det viktigste tiltaket vil være å begrense utfyllingen innenfor lokaliteten til et minimum, slik at nærheten til vannet og andre miljøfaktorer endres i minst mulig grad. Det gjelder fyllingens dimensjoner med hensyn til både høyde og bredde.

5. Referanser

- [1] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for arter 2021.
<http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>. Nedlastet 26.03.2025,» 2021.
- [2] Artsdatabanken, «Hva er en fremmed art?,» 2023. [Internett]. Available:
<https://artsdatabanken.no/Pages/339553>.
- [3] Artsdatabanken, «Risikokategorier og kriterier. Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023. www.artsdatabanken.no/pages/342811 Nedlastet 26.03.2025,» 2023. [Internett]. Available: <https://artsdatabanken.no/pages/342811>.
- [4] Artsdatabanken, «Grunnleggende om Natur i Norge,» 2023. [Internett]. Available:
<https://artsdatabanken.no/Pages/345448/>. [Funnet August 2025].
- [5] Miljødirektoratet, «Om naturtyper etter Miljødirektoratets instruks,» 2025. [Internett]. Available:
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/naturtyper/>. [Funnet August 2025].
- [6] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for naturtyper 2018,» 2018. [Internett]. Available:
<https://artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>.
- [7] Miljødirektoratet, «Naturbase,» [Internett]. Available:
<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/>.
- [8] Artsdatabanken, «Artskart,» [Internett]. Available:
<https://artskart.artsdatabanken.no/#map/427864,7623020/3/background/greyMap/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22NotRecovered%22%3A%5B2%5D%2C%22Blocked%22%3A%5B2%5D%2C%22CenterPoints%22%3Atrue%2C%22Style%22%3A1%7D>.
- [9] Miljødirektoratet, «Veileder: Kartlegging av naturtyper på land. Hvordan kartlegges naturtyper?,» [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/myndigheter/kartlegging-av-naturtyper-pa-land/hvordan-kartlegges-naturtyper/>.
- [10] Artsdatabanken, «Johansen L. Hovstad, K. A., Arnesen, A. Velle, L. G. og Svalheim, E. (2018). Strandeng, Semi-naturlig. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet (dato) fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/75>,» [Internett]. Available: <https://artsdatabanken.no/rln/2018/75/strandeng?mode=headless>.
- [11] Miljødirektoratet, «Enkelt søk i Naturbase,» [Internett]. Available:
https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=7&f1=46_Vestland&f6=Strandeng&f2=46_Austevoll,46_Bergen,46_Bj%C3%B8rnafjorden,46_Kvam,46_Kvinnherad,46_Samnanger,46_Tysnes&so=DESC&sc=5. [Funnet August 20205].
- [12] Solstad H, Hegre H, Alm T, Fløistad IS, Pedersen O, Schei FH, Vandvik V, Vollerling J, Westergaard KB og Skarpaas O , «Magnoliophyta: Vurdering av krypfredløs *Lysimachia nummularia* for Fastlands-Norge med havområder. Fremmedartslista 2023. Artsdatabanken.,» [Internett]. Available: <https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023/528>.
- [13] Artsdatabanken, «Elven R, Hegre H, Solstad H, Pedersen O, Pedersen PA, Åsen PA og Vandvik V (2018, 5. juni). *Barbarea vulgaris*, vurdering av økologisk risiko. Fremmedartslista 2018. Artsdatabanken. Hentet (2025, 18. August) fra <http://www.artsdatabanken.no/fab2018/N/510>,» [Internett]. Available: <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/510>.

- [14] Artsdatabanken, «Hegre H, Solstad H, Alm T, Fløistad IS, Pedersen O, Schei FH, Vandvik V, Vollering J, Westergaard KB og Skarpaas O (2023). Magnoliophyta: Vurdering av vinterkarse *Barbarea vulgaris* for Fastlands-Norge med havområder. Fremmedartslista 2023. Artsdatabanken.,» [Internett]. Available: <https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023/2587>.
- [15] «Hegre H, Solstad H, Alm T, Fløistad IS, Pedersen O, Schei FH, Vandvik V, Vollering J, Westergaard KB og Skarpaas O (2023). Magnoliophyta: Vurdering av platanlønn *Acer pseudoplatanus* for Fastlands-Norge med havområder. Fremmedartslista 2023. Artsdatabanken.,» [Internett]. Available: <https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023/601>.
- [16] Forskrift om fremmede organismer, «Lovdata,» 2016. [Internett]. Available: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-06-19-716>.
- [17] Artsdatabanken, «Hva er en fremmed art?,» 2023. [Internett]. Available: <https://artsdatabanken.no/Pages/339553>.
- [18] Miljødirektoratet, «Tilgang til Miljødirektoratets bestillingsverktøy for kartlegging av naturtyper på land,» [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/skjema/tilgang-til-miljodirektoratets-bestillingsverktoy-for-kartlegging-av-naturtyper-pa-land/>.

6. Vedlegg

Oversikt over alle registrerte arter under feltarbeidet den 06.06.2025

Norsk navn	Status art
ask	EN
ask	EN
platanlønn	SE
hassel	LC
vinterkarse	NR
vinterkarse	NR
strandkjempe	LC
strandkryp	LC
skjørbuksurt	LC
havstarr	LC
tangmelde	LC
vendelrot	LC
gulldusk	LC
mjødurt	LC
fjæresauløk	LC
sverdliilje	LC
hanekam	LC
kystbjørnekjeks	LC